

Aslı ÇAVUŞOĞLU

**GEÇİCİ İFA İMKÂNSIZLIĞI VE
HUKUKİ SONUÇLARI**

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ	VII
SUNUŞ	IX
ÖNSÖZ.....	XI
İÇİNDEKİLER	XIII
KISALTMALAR	XIX
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

İMKÂNSIZLIĞIN İFA ENGELLERİ ARASINDAKİ YERİ İMKÂNSIZLIK KAVRAMI VE TÜRLERİ

I. İFA ENGELLERİ SİSTEMİ VE İMKÂNSIZLIĞIN İFA ENGELLERİ ARASINDAKİ YERİ	3
A. TBK’da Yer Alan İfa Engellerine Genel Bakış.....	3
B. İmkânsızlığın İfa Engelleri Arasındaki Yeri.....	9
II. İMKÂNSIZLIK KAVRAMI VE TÜRLERİ.....	11
A. Edim ve İfa Kavramları.....	11
B. İmkânsızlık Kavramı.....	16
1. Genel Olarak.....	16
2. Dar İmkânsızlık Anlayışı.....	19

3. Geniş İmkânsızlık Anlayışı.....	19
C. İmkânsızlık Türleri.....	25
1. Genel Olarak.....	25
2. Mantıkî - Fiili - Hukuki İmkânsızlık.....	25
a. Genel Olarak.....	25
b. Mantıkî İmkânsızlık.....	26
c. Fiili İmkânsızlık.....	27
d. Hukuki İmkânsızlık.....	30
3. Başlangıçtaki İmkânsızlık – Sonraki İmkânsızlık.....	34
4. Tam– Kısmi İmkânsızlık.....	40
5. Objektif – Sübjektif İmkânsızlık	44
a. Objektif-Sübjektif İmkânsızlık Ayırımına İlişkin Görüşler	44
b. Kişiyeye Sıkı Sıkıya Bağlı Edimlerin Değerlendirilmesi	49
c. Objektif-Sübjektif İmkânsızlık Ayırımının Önemi.....	50
6. Borçlunun Sorumlu Olmadığı – Borçlunun Sorumlu Olduğu İmkânsızlık	52
a. Genel Olarak.....	52
b. Borçlunun Sorumlu Olmadığı İmkânsızlık	53
(1) Genel Olarak.....	53
(2) Borçlunun Sorumlu Olmadığı İfa İmkânsızlığında Hasar Sorunu.....	54
c. Borçlunun Sorumlu Olduğu İmkânsızlık.....	64
7. Alacaklının Sorumlu Olduğu İmkânsızlık.....	67
D. Farklı Edim Türleri Bakımından İmkânsızlık	70
1. Çeşit Borcu.....	70
2. Sınırlı Çeşit Borcu.....	73
3. Para Borcu	74
4. Seçimlik Borç	76
a. Genel Olarak.....	76
b. Edimlerden Birinin İmkânsız Hale Gelmesi	77

(1) Edimlerden Birinin Başlangıçtan İtibaren İmkânsız Olması	77
(2) Edimlerden Birinin Sözleşme Kurulduktan Sonra İmkânsız Hale Gelmesi	77
i. Seçim Hakkının Kullanılmasından Önce	77
ii. Seçim Hakkının Kullanılmasından Sonra	79
5. Yapmama Borcu	79
6. Yan Borçlar	83

İKİNCİ BÖLÜM

GEÇİCİ İMKÂNSIZLIK KAVRAMI VE BENZER KAVRAMLARLA KARŞILAŞTIRILMASI

I. GEÇİCİ İMKÂNSIZLIK KAVRAMI.....	87
A. Geçici İmkânsızlık-Sürekli İmkânsızlık Ayırımı	87
B. Geçici İmkânsızlıkta Aranan Ölçütler	91
1. Genel Olarak.....	91
2. Geçici İmkânsızlıkta Süreye İlişkin Ölçütler	95
a. Genel Olarak.....	95
b. Sürenin Öngörülebilir Olması	96
(1) Genel Olarak.....	96
(2) Öngörülebilirliğin Değerlendirilmesi	97
(3) Sürenin Öngörülemediği Durumlar	99
3. Sözleşme ile İzlenen Amacın Ortadan Kalkmaması.....	103
a. Genel Olarak.....	103
b. Sözleşme ile İzlenen Amacın Ortadan Kalkması ve Benzer Kavramlardan Ayırt Edilmesi	103
c. Mutlak Kesin Vadeli İşlemler.....	110
II. GEÇİCİ İMKÂNSIZLIĞIN BENZER KAVRAMLARLA KARŞILAŞTIRILMASI.....	115
A. Borçlu Temerrüdü ve Geçici İmkânsızlık.....	115
B. Sübjektif İmkânsızlık ve Geçici İmkânsızlık.....	118

1. Genel Olarak.....	118
2. Sözleşme Konusu Malın Rıza Dışı Elden Çıkması.....	119
3. Çifte Satım	120
C. Kısmi İmkânsızlık ve Geçici İmkânsızlık.....	123
1. Genel Olarak.....	123
2. Sürekli Borç İlişkilerinin Değerlendirilmesi	128
D. Geçici Aşırı İfa Güçlüğü ve Geçici İmkânsızlık.....	130
E. Gereği Gibi İfa Etmeme ve Geçici İmkânsızlık.....	133

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

GEÇİCİ İMKÂNSIZLIĞIN HUKUKİ SONUÇLARI

I. BAŞLANGIÇTAKİ GEÇİCİ İMKÂNSIZLIĞIN HUKUKİ SONUÇLARI ..	139
A. Başlangıçtaki Objektif Geçici İmkânsızlık	139
B. Başlangıçtaki Sübjektif Geçici İmkânsızlık	143
C. Geciktirici Şarta Bağlı Sözleşmelerin Değerlendirilmesi	144
II. SONRAKİ GEÇİCİ İMKÂNSIZLIĞIN HUKUKİ SONUÇLARI	148
A. Genel Olarak.....	148
B. Geçici İmkânsızlığın Hukuki Sonuçları Bakımından İleri Sürülen Görüşler	150
1. Alman Hukukunda	150
2. İsviçre/Türk Hukukunda	153
3. Görüşlerin Değerlendirilmesi	155
C. Borçlunun Sorumlu Olmadığı Sonraki Geçici İmkânsızlık.....	159
1. Borçlunun Sorumlu Olmadığı Geçici İmkânsızlığın İfa Engelleri Arasındaki Yeri.....	159
2. Geçici İmkânsızlıktan Borçlunun Sorumlu Olmadığı Durumlar.....	164
a. Genel Olarak.....	164
b. Mücbir Sebep ve Beklenmeyen Haller	165
c. Alacaklının Sorumlu Olduğu Geçici İmkânsızlık.....	172

(1) Genel Olarak.....	172
(2) Sözleşme Gereği.....	173
3. Borçlunun İmkânsızlığı Bildirme ve Önlem Alma Yükümlülüğü.....	175
4. Borçlunun Sorumlu Olmadığı Geçici İmkânsızlığın Sözleşmeye Etkisi	179
a. Borçlunun İfa Yükümlülüğünün Ertelenmesi	179
(1) Hukuki Dayanağı	179
(2) Ahde Vefa İlkesi ile Bağlantısı	183
(3) Erteleme Süresinin Belirlenmesi	186
(4) İfa Yükümlülüğünün “Kendiliğinden” Ertelenmesi.....	191
(5) İfa Yükümlülüğünün Ertelenmesinin Sonuçları.....	195
i. Muacceliyet ve Buna Bağlı Sonuçlar	195
ii. Karşı Edimi Talep Hakkı.....	198
iii. Ek Masraflar.....	201
b. Borçlunun Sorumlu Olmadığı Geçici İmkânsızlığın Makul Süre Geçmesine Rağmen Ortadan Kalkmaması.....	205
D. Borçlunun Sorumlu Olduğu Geçici İmkânsızlık.....	207
1. Genel Olarak.....	207
2. Geçici İmkânsızlıktan Borçlunun Sorumlu Olduğu Haller	208
a. Kusur Sorumluluğu	208
b. Borçlunun Kanun Hükümü Gereği Sorumlu Olduğu Haller.....	214
(1) Genel Olarak.....	214
(2) Yardımcı Şahısların Fiilinden Sorumluluk	214
(3) Temerrüt Durumundayken Meydana Gelen Geçici İmkânsızlık	215
(4) Hakkaniyet Sorumluluğu.....	217
c. Geçici İmkânsızlıktan Sorumluluğun Sözleşme ile Borçluya Yüklenmiş Olması	219
3. Borçlunun Sorumlu Olduğu Geçici İmkânsızlığın Hukuki Sonuçları	221
a. Borçlunun Sorumlu Olduğu Geçici İmkânsızlığının Borca Aykırılık Kategorileri İçerisindeki Yeri	221

b. Borçlu Temerrüdü Hükümlerini Kıyasen	
Uygulayan Görüşün Değerlendirilmesi.....	222
(1) Genel Olarak.....	222
(2) Aynen İfa Talebi ve Gecikme Tazminatı.....	223
(3) Karşılıklı Borç Yükleyen Sözleşmelerde Borçlu	
Temerrüdüne Bağlanan Özel Sonuçlar	227
i. Genel Olarak.....	227
ii. İfa Yerine Tazminat Talebi	230
iii. Sözleşmeden Dönme ve Olumsuz Zararın	
Tazmini	232
iv. Sürekli Borç İlişkileri Bakımından.....	236
c. Görüşümüz	238
(1) Genel Olarak.....	238
(2) Borçlunun Sorumlu Olduğu Geçici İmkânsızlığın	
Borçlunun İfa Yükümlülüğüne Etkisi.....	239
(3) Aynen İfa ve Tazminat Talebi	240
(4) Borçlunun Sorumlu Olduğu Geçici İmkânsızlığın	
Makul Süre Sonunda Ortadan Kalkmaması.....	241
i. Başlangıçtaki Geçici İmkânsızlık Bakımından .	241
ii. Sonraki Geçici İmkânsızlık Bakımından.....	244
iii. Tazminatın Belirlenmesi.....	248
SONUÇ	251
KAYNAKÇA.....	255